

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL” Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază.

Serisori nefrancate se refuza.

DRAPELUL

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARȚI, JOI și SĂMBĂȚĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarhie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 3 cor. pe 6 luni 6 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franco
pe an.

INSERTIUNILE

se acordează conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

Lugoj, 11/24 Ianuarie 1905.

Zice contele Tisza în discursul său către Mișcolțeni, că «dacă conducătorii direcției extremiste române ar vrea să între în lupta electorală, nu e permis, nu se poate și nici n'ar fi corect să o suprimă, ci trebuie să lupte contra ei. Întru cât îl privește și întru cât atarnă dela el, va și lupta cu exploatarea deplină a tuturor mijloacelor constituționale ce îi stau la dispoziție».

Și iarăși zice, că «ar fi un lucru inutil și ar sta în contrast cu orice concepțiune constituțională, dacă ar căuta să împedecă la alegeri prin măsuri polițienești o direcțiune adversară».

Și tot în același discurs zice, că «nu se poate permite, ca cetățenii aparținători oricărei naționalități să aibă ca atari organizațiune permanentă și uniți în organism permanent să constituie quasi stat în stat».

Dejă în Nrul trecut am indicat contrazicerile inplacabile din acest discurs, contraziceri cari armează în mod constringent din imposibilitatea logică de a susține actualul sistem de guvernament, bazat pe hegemonia artificială de rasă, și a vol totodată a restabili și adevăratul constituționalism în țară.

E fără îndoială, că în acest discurs caută Tisza să păstreze a parrențele constituționale, când zice, că nu prin suprimare, ci prin combatere cu mijloace constituționale caută să scoată față de noi învingătoare ideea de stat național maghiar.

Va să zică Tisza voeste să între pe terenul luptei constituționale cu noi. Într'un stat adevărat

constituțional ar fi și firesc să se facă ceea ce zice Tisza că face. Căci aici nu e vorba ca Tisza să accepte programul nostru național. Aceasta nu o poate cere nime dela dânsul, câtă vreme este Tisza de convingeri politice contrare celor conținute în programul nostru național.

Dar dacă voeste Tisza să ne combată cu «exploatarea tuturor mijloacelor constituționale», trebuie mai întâiu de toate să ne garanteze și nouă uzul acestor mijloace în plină măsură. E doar lașitate să ieși pe teren cu arma în mână față de un om, care este legat la mâni și la picioare. Și noi suntem cu mâni și picioare legate. Dacă deci repoartă Tisza față de noi pe «terenul constituțional» învingeri, aceste nu sunt învingeri constituționale, pentru că noi suntem cu forța scoși din cadrele vieții constituționale.

Și în lupta constituțională nu este vorba de scopul la care tinzi, ci de mijloacele cu cari tinzi la atingerea acelui scop, căci lupta adevărat constituțională nu admite maxima: Scopul sânteste mijloacele.

Dacă pentru atingerea unui scop sublim uzezi de mijloace nepermise, devii vinovat de un fapt punibil, și din contra, dacă pentru atingerea unui scop detestabil uzezi de mijloace strict constituționale, nu poate nimeni cu drept cuvânt să te tragă la răspundere din punct de vedere constituțional.

Ori cât de nenorocită am consideră noi ideea de stat șovinistă, care tinde la unitatea de rasă a tuturor cetățenilor țării, câtă vreme această politică uzează numai de

Auzim doar după alegeri la toate răspântiile vorba, că X a reușit pentru că a avut corteși buni, pe când Y a căzut pentru că a avut corteși slabi. Candidații de deputați și caută să aibă buni corteși și nici nu se uită la parale când e vorba de a-și angaja pe vre-unul, care are dejă reputațiune de bun cortesh. La cortesh se reduce totul. Aceasta însă nu împiedecă ca după o praxă oarecare să se sature odată corteshul de a lucră pe mâna altuia și să pășească însuși ca candidat. Voi reveni în alt articol asupra apucăturilor de cortesh.

Aici voi numai să indic, că prin agitațiunea aceasta de cortesh se produce pe timpul alegerilor o stare psihologică deosebită și particulară, care ar merită să fie studiată de un bărbat de specialitate.

Filozoful Schopenhauer a zis multimeii, ca unitate psihologică, «macroantropos» în contrast cu individul, omul singuratic, «antropos». Deosebirea aceasta făcută de Schopenhauer este foarte justă și o vedem zi de zi și pas de pas. Cu totul alta este psihologia individului și alta psihologia multimeii. Multe lucruri, pe cari omul singuratic nu le-ar face Doamne păzește ca individ, le face ca parte a multimeii.

Oare Bánffy sau Rakovszky ca indivizi, ori cât de infuriami să fi fost, s'ar fi apucat vre-odată să demoleze

mijloace strict constituționale pentru atingerea scopului său, trebuie să fie tot atât admisă în lupta constituțională, ca și tendențele anarhiste afirmate în spirit constituțional.

Doar ființa constituționalismului genuin admite ori-ce schimbare, fie cât de radicală, dacă aceasta se efectuește cu mijloace legale și în spirit strict constituțional.

Vedem în state monarhiste partide republicane și în republica Franței partide monarhiste și câtă vreme aceste partide întru atingerea scopului lor uzează numai de mijloace constituționale, nime n'are ce le zice.

Tisza consideră tendențele noastre politice ca ostile politicii de stat. Are dreptate, căci noi tocmai în bine înțelesul interes al statului combatem actuala politică de stat. Și Tisza are de gând să combată tendențele noastre cu exploatarea deplină a mijloacelor constituționale. Bine, primim lupta. Dar putem luptă numai ca adversari egali înarmați. E doar o parodie ca pe un combatant să-l înarmezi cu spadă și pe celălalt cu un cosor. Și Tisza ne dă cosor în mână! Adecă, mai lămurit zis, ne răpește cu forța mijloacele constituționale de luptă.

Ne permite — deși nu s'ar ținea aceasta de competența lui, fiindcă e o condițiune de viață a constituționalismului — ne permite să ne adunăm în fața alegerilor și să ne constătuim, dar nu ne permite să ne organizăm permanent. Ne permite să ne constătuim, dar ne lipsește de dreptul a și evalua cu arme legale și în spirit consti-

foliilor și scaune în dietă? Cu drept cuvânt și unul și altul ar consideră ca ofenză gravă chiar și a presupune așa ceva despre ei. Și totuși în celebra zi de 13 Decembrie n. 1904 au rupt la fotolii și mese în dietă, de au dat de rușine chiar și pe proverbialii vandali. Dar aici nu au mai fost «antropos»-ul Bánffy sau Rakovszky, ci părțile constitutive ale «macroantropos»-ului obstrucționist. Vorba poetului popular stirian Rosegger: «Einer ist ein Mensch — einige sind Leute — viele sind Viecher».

Nu numai psihologia, ci și criminalistica se ocupă astăzi intenziv de acest «macroantropos», fiind de supremă importanță chestiunea, întrucât este responsabil în fața legii individul pentru faptele comise ca parte a multimeii, adecă a «macroantropos»-ului schopenhaurian.

Se știe că dejă Napoleon I a zis, că «crimele colective nu angajează pe nimeni» (Les crimes collectifs n'engagent personne), iar C. I. Weber tractează aceste fapte ca efluxul unei «contagiuni morale».

Anul trecut a scris cunoscutul criminalist german, profesorul Dr. H. Gross un interesant tractat despre «crimele maselor și acțiunea reflectoidă», în care reduce crimele maselor la o acțiune reflectoidă, provocată

tuțional rezultatul constatării noastre Aidoma ca în Rusia, unde este permis să faci și revoluție... dacă poruncește Țarul!

Între asemenea condiții nici vorbă nu poate fi de luptă constituțională. Tisza deși recunoaște, că este inutil și că stă în contrast cu orice concepție constituțională a împedecă «la alegeri» o direcție adversară prin măsuri poliționale, de fapt însă uzează tocmai de mijloace poliționale pentru a ne zădărnici posibilitatea unei lupte constituționale întru combaterea tendențelor, cari sunt ostile existenței noastre naționale.

Tisza zice că nu poate permite ca vre-o naționalitate unită în organism permanent să constituie quasi stat în stat. Nu știm ce înțelege aici Tisza sub stat în stat, dar evident că dacă nu este stat în stat organizarea politică permanentă după alte puncte de vedere, nu poate fi stat în stat nici organizarea politică după naționalitate. Tocmai precum nu constituie partidul kossuthist organizat permanent stat în stat, nu poate constitui nici partidul nostru național, deși programul politic al partidului kossuthist taie cu mult mai adânc în dreptul public al țării, decât programul nostru național dela 1881.

Fără organizație permanentă nici nu poate există partid politic în luptă activă, fie chiar și numai despre «alegeri» vorba. Un partid serios nu poate există numai ad hoc, ca să se constituie numai în fața alegerilor și să se dizolve îndată ce s'au încheiat alegerile, căci cu actul alegerii nu se încheie lupta constituțională.

de un afect comun și potențată prin... imitare.

Deși nu de natură criminală, același proces psihologic se produce și la alegerile dietale. Masele ajung în starea acțiunii reflectoide, va să zică numai în parte conștientă și acțiunea aceasta se potențează până la exces prin imitare. «Macroantropos»-ul electoral ajunge până la pragul crimei și câte-odată depășește chiar și acest prag. Dar asta numai în treacăt.

A fost interesant să vezi astăvară la Pecica strigând Românii din tabăra candidatului român: «Büdös Oláh» (=Român puturos, strigăt de insultă obicinuit la adresa Românilor) către Românii din tabăra guvernamentală. I-a apucat vârtejul și în mod reflectoid — va să zică numai în parte conștient — au imitat pe Ungurii, dela cari au auzit adesea această insultă la adresa Românilor din tabăra guvernamentală. Presupunând că în tabăra candidatului român au fost elementele mai conștiente ale poporului nostru, nu cred că s'ar găsi vr'unul între ei, care în stare normală ar fi capabil să-și insulte neamul cu acest strigăt.

Numai agitațiunea electorală e putut produce acest «contagiu moral», cum ar zice C. I. Weber, care este extrem de puternic.

Am văzut pe timpul alegerilor chiar și «pasiviști» enrageați țitând ca de

FOIȚA „DRAPELULUI”

CORTESHUL.

— Schițe —

De Poganello.

== Foiță originală a «Drapelului». ==

II.

Corteshul imprimă alegerilor din Ungaria un caracter de tot particular, prin ce se deosebesc aceste alegeri în mod esențial de alegerile din România și Austria, alegeri pe cari am avut ocaziune a le cunoaște mai de aproape.

Nu e vorbă, și în țările vecine revine agenților electorali un rol deosebit la alegeri, dar acest rol nu se poate nici pe departe compară cu rolul corteshului din Ungaria, căci pe când în Austria și România grijesc autoritățile în mod sever ca acești agenți să nu violeze libertatea personală și a votului, pân' atunci în Ungaria toate libertățile reviu numai corteshului, care este așa zicând un furnisor privilegiat de voturi, încât strict luat nu este altceva lupta electorală din Ungaria, decât o luptă între corteshi. De aici marea importanță a sistemului de cortesh în Ungaria.

„LUCEAFĂRUL“

Institut de economii și credit ca societate pe acții în Vârșeț.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Luceafărul” sunt invitați la a

X Adunare generală ordinară

pe ziua de **20 Martie 1905 st. n.** la 10 oare a. m. în casa proprie (Piața Francisc Iosif 2121).

OBIECTELE :

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
 2. Constatarea membrilor prezenți.
 3. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1904.
 4. Raportul comitetului de supraveghiere.
 5. Pertractarea bilanțului pro 1904 și distribuirea profitului net. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
 6. Alegerea și statorirea salariului directorului executiv.
 7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
- În lipsa membrilor receruți, adunarea generală în sensul § 25 din statute se va ține în 28 Martie 1905 st. n. la locul și timpul indicat.
- Domnii acționari, cari voese a participa la adunarea generală, în sensul § 20 din statute au a depune acțiunile lor la casa institutului până cel mult în 20 Martie 1905 st. n. la orele 9 a. m.

Din ședința direcțiunii ținută în 16 Ianuarie 1905.

Direcțiunea.

ACTIVA		Contul—Bilanț pro 1904.		PASSIVA	
		C.	b.	C.	b.
Cassa în numărar		59.032	63	Capital social	200.000.—
Portfoliul cambial:				Fondul de rezervă	43.274.68
a) cambii de bancă	352.157.56			Depuneri spre fructificare	602.901.37
b) cambii cu acoperire hipotecară	194.354	546.511	56	Împrumuturi hip. cedate	197.944.77
Împrumuturi hipotecare		753.531	84	Dividendă neridicată	546.—
Credite personale		35.489	—	Diverse conturi creditoare	82.280.14
Realități		32.613	—	Reescompt	361.135.68
Anticipațiuni		62.296	30	Interese ant. pro 1905	20.537.13
Efecte		14.520	—	Profit net	25.124
Diverse conturi debitoare		27.359	35		91
Mobilier	2656.77				
10% amortizare	265.77	2.391	—		
		1,533.744	68		1,533.744
					68

DEBIT		Contul profit și pierderi.		CREDIT	
Interese :				Interese :	
La depuneri spre fructificare	27.229.95			Dela cambii excomptate	39.876.39
Reescompt	12.836.75	42.062	69	Împrumuturi hipotecare	43.103.98
Împrumuturi hip. cedate	1.995.99			Credite personale	3.549.17
Contribuție :				Efecte	571.—
Erarială și comunală	6.510.68			Venite dela realități	87.100
10% după inter. de depuneri	2.722.99	9.233	67		54
Spese :				Diferite venite și proviziuni	307
Salare	6.177.76				99
Bani de cuartir	640.—				25
Chirie	1.100.—				
Marce de prezență	1.623.40				
Spese de cancelarie	2.566.62				
Competință de timbru	87.16	12.194	94		
Descrieri :					
Din pretenziuni	1.026.—				
10% din mobilier	265.77				
Spese de proces	102.80	1.394	57		
Profit curat		25.124	91		
		90.010	78		90.010
					78

Vârșeț, la 31 Decembrie 1904.

DIRECȚIUNEA :

Dr. Petru Zepeniag m. p., director executiv. Pavel Corcea m. p., Ion Pepa m. p., Avram Corcea m. p., Valeriu Cârje m. p., contabil.
 Ion M. Reșiu m. p., Dr. Iuliu Tămășel m. p., Ion Moise m. p., Adam Barbu m. p., Antonie Popoviciu m. p.
 Subsemnatul comitet examinând conturile prezente le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.
 Vârșeț, la 16 Ianuarie 1905. **COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE :**
 Bartolemei Panciovan m. p., Dr. Ioan Nedelcu m. p., Ioan Perian m. p.,
 Nr. 15 (1—1) președinte. Ioanichie Neagea m. p., Toma Stanca m. p., Iuliu Iorgoviciu m. p.,

„Bănățana“

institut de credit și economii societate pe acții în Bucovăț.

Convocare.

Onorații acționari ai institutului de credit și economii „Bănățana”, societate pe acții în Bucovăț, se convoacă și sunt rugați a participa la a

III-a adunare generală ordinară

oare se va ține în **12 Februarie st. n. 1905** la 2 oare p. m. în localul institutului.

Obiectele adunării :

1. Raportul direcțiunii despre gestiunea anului 1904.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Concluz asupra rapoartelor de sub 1 și 2.
4. Concluz asupra bilanțului despre gestiunea anului 1904.
5. Concluz asupra împărțirii venitului curat.
6. Darea absolutoriului legal direcțiunii și comitetului de supraveghiere pe anul 1904.
7. Alegerea direcțiunii.
8. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
9. Fixarea marcelor de prezență.

Bucovăț, la 20 Ianuarie 1905.

Direcțiunea.

Incheierea socoților institutului de credit și economii „Bănățana” pe anul 1904.

Activa		Contul bilanțului.		Passiva	
		Cor.	b.	Cor.	b.
Cassa în numărar		2270.25		Capital de acții	20000.—
Cambii de bancă	48278.—			Fond de rezervă general	3000.—
Cambii hipotecate	52415.—	100693	—	Depuneri spre fructificare	24403.10
Mobilier	603.25			Cambii reescomptate	52363.—
După amort. de 10%	60.33	542.96	—	Interese transitoare	1246.39
Efecte proprii		446.—	—	Diverse conturi creditoare	163.97
		108952.20	—	Profit curat	2775.74
					108952.20
Spese		Contul profitului și pierderilor.		Venite	
		Cor.	b.	Cor.	b.
Interese la depuneri spre fructificare		984.19	—	Interese după cambii de bancă	5783.28
Contribuție erarială și comunală		654.10	—	Interese după cambii hipotecate	3741.46
Contribuție 10% după interese la depuneri spre fructificare		96.43	—	Proviziune	200.69
Interese de reescompt		3370.—	—		
Salare		1033.92	—		
Spese de cancelarie		309.43	—		
Tipărituri și postporto		239.37	—		
10% amortizare din mobilier		60.33	—		
Chirie		199.92	—		
Profit curat		2775.74	—		
		9725.43	—		9725.43

Bucovăț, la 31 Decembrie 1904.

D. Buibaș m. p., director. **DIRECȚIUNEA :** Cornol Gherga m. p., contabil.
 D. Buibaș m. p., Dimitrie Surdu m. p., Damaschin Cucuie m. p.,
 Ioan Surdu m. p., Constantin Teran m. p., Ion Raicu m. p.
 Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului, precum și cel al venitorilor și sarcinilor, și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am găsit cu acelea în consonanță și exacte.
COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE :
 Romulus Cărăbaș m. p. președinte. Alexandru Buibaș m. p.
 Dr. George Adam m. p. George Negria m. p.

Tipografia Carol Traunfellner, — Lugoj.

MAI NOU și mai INTERESANT!

Cu prima Februarie a. c. voui edă **prețul curent** și în limba română. Fiind însă foarte bogat, cine voeste a-l primi gratis este rugat să se adreseze până în 31 Ianuarie la subsemnata firmă, căci voiese a mă orientă în câte mii de exemplare să-l tipăresc.

Cu distinsă stimă,
Importațiune de cafea, teă și fructe de sud.

Romulus Pascu, Fiume.

Nr. 12 (8—3)

Dela primăria orașului Lugoj.

Nr. 242
 ad. 1905.

Publicațiune.

Târgul de țară

proxim al Lugojului se va începe în 10 Februarie și se va fini în 12 Februarie n. 1905.

P. P. 1 (3—2) Antistia primăriei.